

Archief Plate

Foto Luc

**“Paviljoen van de Wereldtentoonstelling 1958”
op de Zeedijk van Oostende ter hoogte van het Klein Strand**

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

JK SERVICES

COMPUTER COPY & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0477/321.668

www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vorming- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 37

NUMMER 5

MAAND mei 2008

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 110: **F. GEVAERT**: De metamorfose van de Oostendse haven (deel 15).

blz. 118: **R. TIMMERMANS**: Ik weet nog hoe het was.

blz. 122: **R. JANSOONE**: De lotgevallen van een Oostendse "refugee" in Groot-Brittannië tijdens W.O.1 (deel 6).

blz. 125: **S. IPPEL**: Belforten en Oostende.

blz. 127: **R. VERSLUYS**: Wie weet hier meer over?

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Roger TIMMERMANS: Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.

Simon IPPEL: Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.

Roland VERSLUYS: Brugsesteenweg 53 A, 8450 Bredene

MEI EN JUNI ACTIVITEITEN

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten :

MEI ACTIVITEIT

Donderdag 29 mei om 14.30 uur en 20.00 uur

CINEMABAAS EN EEN LIJKBIDDER HOE RIJMEN WE DAT TESAMEN

Jean Pierre **FALISE** spreekt met uitvaartverzorger op rust Jan **NUYTEN**

Het is waarschijnlijk een uniek gegeven dat een begrafenisondernemer zijn activiteiten culmineerde met die van een bioscoopuitbater. Onze voorzitter zal proberen het hoe en het waarom te achterhalen, of beide exploitaties compatibel en combineerbaar waren en hoe de Oostendenaars daarop reageerden.

Immers, zijn gesprekspartner behaalde zowel het diploma Uitvaartverzorger bij de Stichting Vakopleiding Uitvaartverzorging te Den Haag, als het diploma van cineast aan het Institut National Supérieur des Arts du Spectacle et des Techniques de Diffusion te Brussel.

Ook zal er gepeild worden naar de invloed van het Vaticaans Concilie, de ontkerkelijking, de groeiende onverschilligheid en de immigratie, op de uitvaartplechtigheden en allerlei vormen van lijkbezorging.

Gezien het succes van de TV, de steile opgang van de DVD, de steeds groter wordende TV-schermen, zal hem gevraagd worden of er nog toekomst is voor de bioscoopexploitatie zoals we ze nu kennen.

En om de sfeer wat op te vrolijken zal onze voorzitter proberen zijn gastheer te overhalen het publiek te vergasten met enkele anekdotes en markante gebeurtenissen uit zijn loopbaan.

Kortom, Jean Pierre zal hem de “oren van het lijf” vragen.

Uiteraard krijgen de aanwezigen het laatste woord, onze gast zal na afloop van het gesprek de aanwezigen graag te woord staan.

Het interview zal dus zowel in de namiddag als 's avonds plaats vinden zo krijgt iedereen zeker de kans om de heer Jan Nuytten de lijkbidder of de cinemabaas beter te leren kennen.

1ste JUNI ACTIVITEIT

REIS NAAR AALST

We vertrekken op **zondag 1 juni 2008 om 08.30 uur** stipt vanaf het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

Na nog geen uurtje rijden komen we aan te Aalst waar onze gids ons zal opwachten en ons naar het nieuwe buurtcentrum “De Brug” op Aalst linkeroever zal brengen waar de koffie klaar zal staan.

Na de koffie kijken we naar een videovoorstelling over de stad.

Om 10.30 uur bezoeken we de dekanale St. Martinuskerk en de belangrijkste historische gebouwen van het stadscentrum.

Om 12.30 uur bekijken we de zuilengalerij van de "Borze van Amsterdam" op de Grote Markt en stappen er binnen voor het middagmaal.

De Kring biedt U het aperitief aan en dan ziet het menu er als volgt uit :

Ajuinsoep met kaas en croûtons
*
Konijn "op Vlaamse wijze" met appelmoes en kroketjes
*
Huisbereide Aalsterse Vlaaien
*
Koffie

Om 15.00 uur worden we verwacht aan het Stedelijk Museum waar 2 gidsen ons zullen begeleiden en we tijd genoeg hebben om te luisteren en te kijken.

Om 16.30 uur stappen we de bus op voor een sightseeing door de Faluintjesstreek met als eindpunt de Abdij van Affligem waar we een woordje uitleg krijgen en natuurlijk iets... drinken in d' Oude Brouwerij.

Daarna laatste opstap om rond 20.00 uur terug aan het zeetje te zien.

De prijs per persoon bedraagt 40 euro. In deze prijs is inbegrepen de autocar, koffie bij aankomst, middagmaal, toegangsgelden, gidsen en fooien.

Enkel de dranken aan tafel 's middags en na 17.00 uur zijn voor eigen rekening.

Inschrijven kan door storting van **40 euro** per persoon op rekening **380-0096662-24**

De Plate – Oostende

met vermelding "Plate reis X personen"

De inschrijvingen moeten binnen zijn tegen 20 mei. Er zijn maar 57 plaatsen beschikbaar waarvan er al twee gereserveerd zijn, één voor de chauffeur en één voor de reisleader.

NU reserveren door onmiddellijk te storten.

Uw reisleader
Valère Prinzie

2de JUNI ACTIVITEIT – HULDE AAN PASTER PYPE

Het Herdenkingscomité Paster Pype, dat onder de vleugels van onze Kring werkt, nodigt onze leden uit om op

dinsdag 03 juni om 10.30 uur

deel te nemen aan de jaarlijkse hulde aan Paster Pype.

De plechtigheid begint om **10.30 uur** met een bloemenhulde aan zijn monument in de plantsoenen van de Sint-Petrus- en Pauluskerk, Jozef II-straat.

Daarna gaan wij naar het Paster Pype-kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg waar, **om 11.00 uur**, door het Stadsbestuur, de afvaardigingen uit de visserij- en zeevaartmiddens en het Herdenkingscomité Paster Pype bloemen op zijn graf gelegd worden.

Zo brengen wij hulde aan de man die gedurende meer dan 40 jaar zoveel voor onze vissersbevolking heeft betekend.

INDEX 2007

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door € 3,75 te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate met de vermelding "Index 2007". De index is reeds gedrukt en wordt u, na betaling, onmiddellijk overgemaakt.

DE METAMORFOSE VAN DE HAVEN VAN OOSTENDE (deel 15).

door **Ferdinand GEVAERT**

Het "arsenaal" van het Zeewezen (later Regie voor Maritiem Transport) op de oosteroever van de haven, (deel 1)

In deel 12 van deze reeks handelend over het Zeewezendok, hebben we reeds vermeld dat in 1850, vijf jaar na het instellen van de staatspakketbotenlijn tussen Oostende en Dover, (1845/1846), een eerste werkhuis voor het onderhoud van de pakketboten werd opgericht aan de Stoombotenkaai (1).

Aan deze kaai legden de pakketboten aan vooraleer in 1866/1870 een nieuwe pakketbotenkaai en zeestation werd gebouwd zuidelijk van de Visserskreek en ingang tot de zeesluis van de handelsdokken, de huidige inplanting.

Het eerste werkhuis, genaamd "smederij" ('t zal wel "forge" of "chaudronnerie" geweest zijn), mat 18 bij 9,75 m en huisvestte zes smidsevuren, twee draaibanken, een boormachine en enkele "werkbanken" met bankschroef. Niemand kon voorzien dat na zo een bescheiden begin de "Génie Maritime", zoals men het toen noemde, zou uitgroeien tot een waar "arsenaal". Een groot complex van kantoren, werkhuisen, magazijnen, stapelplaatsen, werfterreinen, afwerkings- en ophogingskaaien, een vlotdok met sluis (Zeewezendok) en uitgerust met een drijvend droogdok. Waar in bepaalde perioden van het jaar tot 700 personeelsleden instonden voor het onderhoud, instandhouding, eventueel herstel en bestendig moderniseren van de schepen en walinstallaties van het Zeewezen en de Regie voor Maritiem Transport. Dit laatste om de schepen en installaties te laten beantwoorden aan de jongste en courante eisen, reglementen, bepalingen, en trends van veiligheid, comfort en service aan boord van de zeegaande schepen. Waarbij de installaties van het bedrijf, de toegepaste technieken disciplines, bestendig aangepast en vervolledigd werden overeenkomstig de laatste "state of the art" (de stand van de techniek) en om het hoofd te bieden aan de steeds wijzigende eisen van de markt van de veerdiensten op het Kanaal tussen de Britse eilanden en het vasteland, deze met inbegrip van het verhandelen van reisgoed en behandelen van de reizigers, met inbegrip van de "catering" en het "shopping gebeuren".

Daarnaast werden diensten gecreëerd waar studies werden gemaakt voor nieuwe schepen en walinstallaties, het specificeren, de opvolging, inspectie en toezicht op nieuwbouw en herstellingen buitenshuis, de administratie en beheer van de voorraden en de bevoorrading in goederen en diensten en de technische administratie van het onderhoud van schepen en installaties.

Het eerste werkhuis werd in 1867 uitgebreid, doch reeds in 1868 werd het Zeewezen verzocht het werkhuis te slopen om ruimte te scheppen voor de bouw van een schuuldok voor de visserij, het huidige Montgomerydok. (1)

Het Zeewezen had in 1867 gronden toegewezen gekregen op de oosteroever van de havengeul die vrijgekomen waren na het opheffen van Oostende als vestingstad, (1865). Het kroonwerk aldaar werd ter beschikking gesteld en uiteindelijk helemaal geslecht. Vanaf 1869 werden de werkhuisen en hersteldok (Zeewezendok) op de oosteroever gebouwd.

In 1882 bestonden de installaties reeds uit, (zie fig. nr. 122):
-een dok met enkelvoudige zeesluis,

- een kantoorgebouw,
- een sanitair blok,
- een centraal magazijn,
- een kleiner magazijn,
- een loods voor buiten gebruik gestelde materialen en materieel (Commissie van Herziening),
- een smidse,
- een paswerkerij,
- een ketelhuis, met stoomketel, stoommachine en elektrische dynamo,
- een sluiswachters woning,
- een huisbewaarderswoning,
- het geheel ommuurd met afsluitbare poorten.

Tussen 1882 en 1914 werd het aantal werkhuizen en gebouwen verder uitgebreid. Dit ten gevolge van de uitbreiding van de vloot te onderhouden schepen. Niet alleen de pakketboten moesten onderhouden en hersteld worden, doch ook de loodsboten (tot 1914 waren deze uitsluitend zeilschepen), de sleepboten, lichtscheperen, visserswachtschepen, de hydrografische schepen, betonningsvaartuig, reddingsboten en andere vaartuigen van de Belgische Staat, zoals o.m. schoolschepen, stationair of niet. Daarnaast de vuurtorens en andere bakens, boeien en vele walinstallaties zoals Zeestation, loodswezengebouw met kantoren voor de Zeegroep der Kust, Waterschoutsambt, Zeevaartinspectie, Scheepsmeedienst, reddingsbootloodsen en uitkijkposten, tijseinposten, zeevaartscholen, diverse dienstwoningen en andere.

De pakketboten werden groter en de inrichtingen aan boord werden steeds groter, luxueuzer en complexer en vergden meer en gespecialiseerder onderhoud en gebeurlijk herstel. Niet alleen voor het onderhoud en herstel van voortstuwingsinstallaties en scheepsrompen en stalen en houten bovenbouw, maar ook voor de met stoom aangedreven mechanische dekwerktuigen (meer- en ankertuig), stoomverwarming, hygiënische sanitaire voorzieningen, elektrische verlichting, uitgebreide keukens en spijzalen, luxueuze en ruimere passagiersruimten.

Ten gevolge kwamen er op de "Génie Maritime" naast smeden, ketelmakers, paswerkers en sloopstimmerlui, meubelmakers, polijsters, schilders, elektriciens, zeilmakers en andere disciplines, zoals o.m. fijn-mechanici voor de lichten en vuren (bebakening, toen met gasinstallaties), uurwerken en instrumenten zoals sloopstelegrafen.

Tijdens W.O.I (1914-1918) werd de "Génie Maritime" overgenomen door de Duitse Kaiserliche Kriegsmarine en vervolgens ingericht en gebruikt als "Marine-Bauwerft" voor het onderhoud en herstel van de duikboten en torpedoboten van het Marinekorps Flandern, dat nogal wat operaties uitvoerde tussen Vlaamse banken, het Nauw van Kales, het Kanaal en de wateren van de Engelse oostkust (2).

Hiervoor werden bijkomende gespecialiseerde werkhuizen en installaties gebouwd en het Zeewezendok werd aanzienlijk uitgebreid (3). In het dok werd een drijvend droogdok gemeerd en op de oostelijke oever van het dok werden twee droogdokken gebouwd ten behoeve van het herstel en onderhoud van duikboten (4).

Tijdens de oorlog werden door de geallieerden meerdere beschietingen en luchtaanvallen uitgevoerd op de installaties van "Marine-Bauwerft". Alle werkhuizen, magazijnen en andere gebouwen werden beschadigd, zo niet vernield (2).

Na W.O. 1 werden de werkhuisen, van wat men later ingevolge de taalwetten van 1930 en de daaropvolgende uitvoeringswetten en -besluiten de "Scheepsbouwdienst" zou gaan noemen, heropgebouwd en heringericht met o.m. een aantal nieuw werkhuisen en gebouwen en werd de infrastructuur voor het inwendig transport geoptimaliseerd door de aanleg van een smalspoornetwerk met dito wagonnetjes voortgestuwd door mankracht ('t kwam op geen "manoeuvre" - "handlanger"). De nieuwe inplanting en structuur werd ontworpen en aangepast aan de nieuwe noodwendigheden die zich al een tijd opdrongen. Dit in hoofdzaak door de introductie van nieuwe technieken en middelen aan boord van de nieuwe schepen die in lijn gebracht waren en werden.

De raderschepen (paddleschepen), waarvan de laatste tot in 1928 in de vaart bleef (S.S. Princesse Clémentine), werden vanaf 1905 vervangen door turbineschepen (t.s. Princesse Elisabeth) die aangedreven werden door stoomturbines en uitgerust waren met gesofistikeerde stoomketels met grote stoomproductie en hoge stoomdrukken.

Het onderhoud en herstel vergden een hogere technische kennis, vakbekwaamheid en nauwgezetheid (precisie) van het personeel en middelen die ingezet werden bij onderhoud en herstel. Het werd een bestendig aanpassen van de structuren, personeel en middelen.

Vanaf 1929 werden de toen nieuwe turbineschepen gebouwd met een stookinrichting die werkte op gasolie (mazout) in plaats van de tot dan toegepaste kolenstook (briketten) wat ook gevolgen had op de haveninfrastructuur (geen verhalen meer naar de bevoorradingsposten op de oosteroever van de voorhaven). De "koolbranders" werden één na één uit de vaart genomen of omgevormd.

Zo verdwenen een aantal specifieke "jobs" op de oosteroever. Ketelreinigers, rooster- en vuurhaardreinigers, assendragers (ontschepen assen afkomstig uit ketels, vandaar: "hij werkt in den asschen", d.w.z.: hij werkte op de oosteroever bij het ontschepen van assen en inschepen van briketten - bunkereren). Het laatste schip met kolenverbranding, de "Ville de Liège" (omgevormde tot carferry en omgedoopt tot "t.s. London-Istanbul"), werd bij de ombouw in 1936 omgevormd tot gasoliestook.

Op hun beurt werden de stoomboten vervangen door schepen aangedreven door dieselmotoren. Niet alleen de pakketboten, doch ook de loodsboten, sleepboten, betonningvaartuig (diesel-electrische aandrijving) en andere. Wederom een aanpassing van de structuur, het personeel en middelen volgens de "noodwendigheden van de dienst".

Nog net vóór het uitbreken van W.O.2 (1939 (1940) - 1945) werd nog een nieuw werkhuis gebouwd, een smederij met aanpalend een kettingplein waar ankerkettingen gereinigd werden door het branden en het opnieuw interen met warme teer, (conserveren).

-
- (1) R. Vancraeynest, De installaties van het Zeewezen te Oostende vanaf het ontstaan tot omstreeks 1930, in: De Plate, jg. 29, blz. 2000-77/87, 2000-91/106, 2000-160/170.
 - (2) F. Gevaert en F. Hubrechtsen, Oostende 14-18 deel 2, De Klaproos, Koksijde, 1996, blz. 32-43.
 - (3) F. Gevaert, Metamorfose van de deel 12, De Plate, jg. 36, 2007, blz. 2007-72, fig. nr. 78.
 - (4) idem.

(wordt vervolgd)

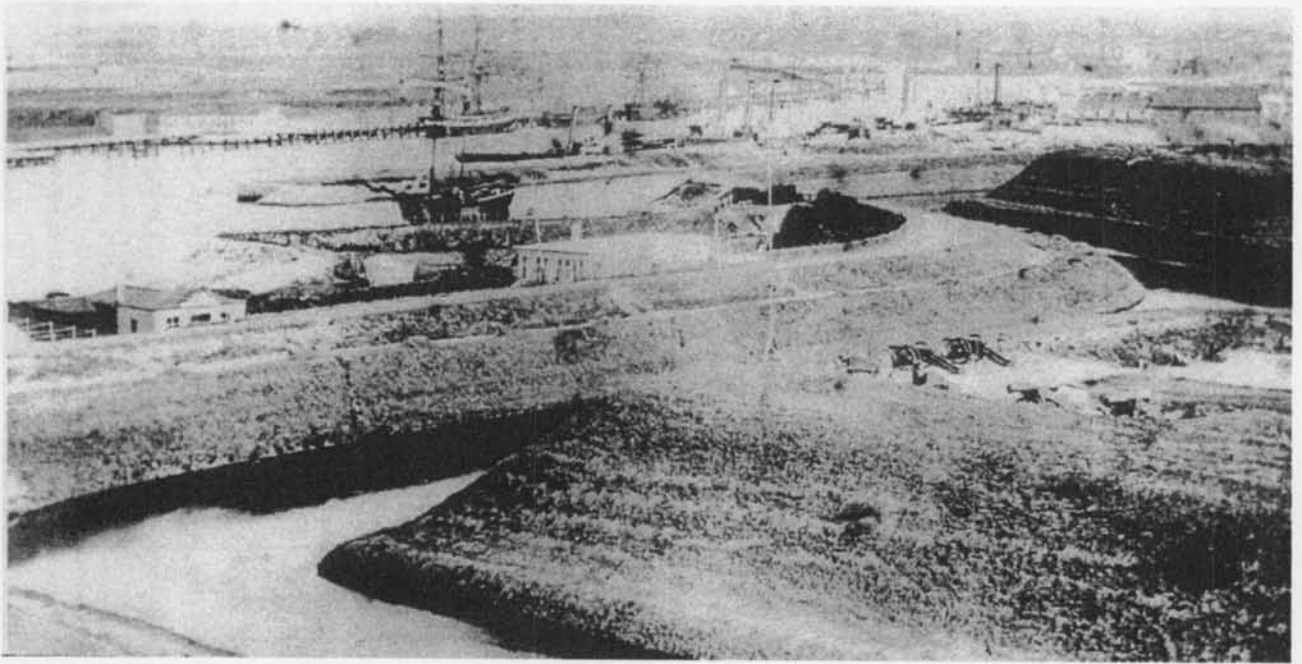

Fig. nr. 120. Haven Oostende, omstreeks 1863. Zicht op de havengeul en vestinggracht van de vestingstad Oostende. Links de oesterput van Musin, Rechts, kanonnen opgesteld op Bastion nr. III. In de achtergrond de havengeul en oosteroever met het kroonwerk aldaar gelegen. Midden, de Stoombotenkaai met een viertal aangemeerde pakketboten (Britse en Zeewezen vaartuigen). Helemaal rechts op de aanzet van de Stoombotenkaai (nu "Carferrykaai") het eerste werkhuis van het Zeewezen

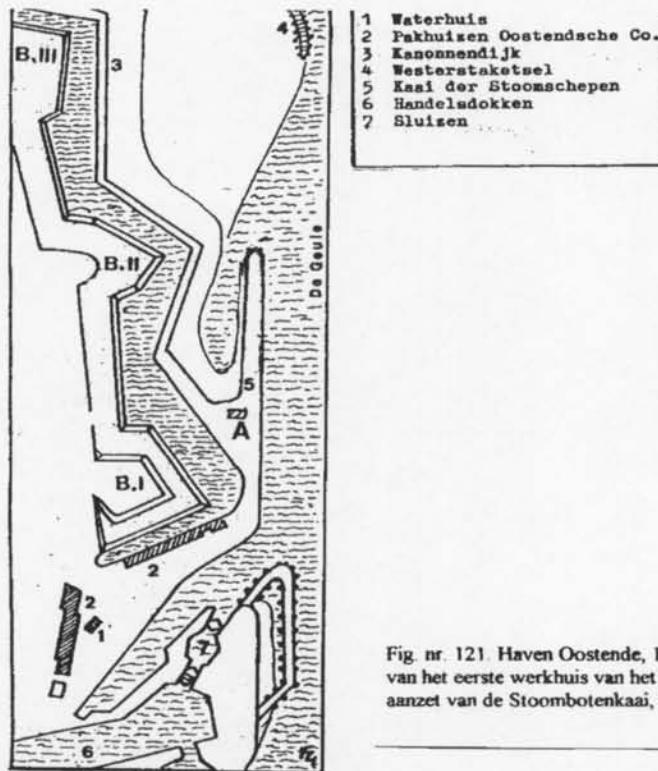

Fig. nr. 121. Haven Oostende, 1859. Inplanting van van het eerste werkhuis van het Zeewezen op de aanzet van de Stoombotenkaai, (zie "A").

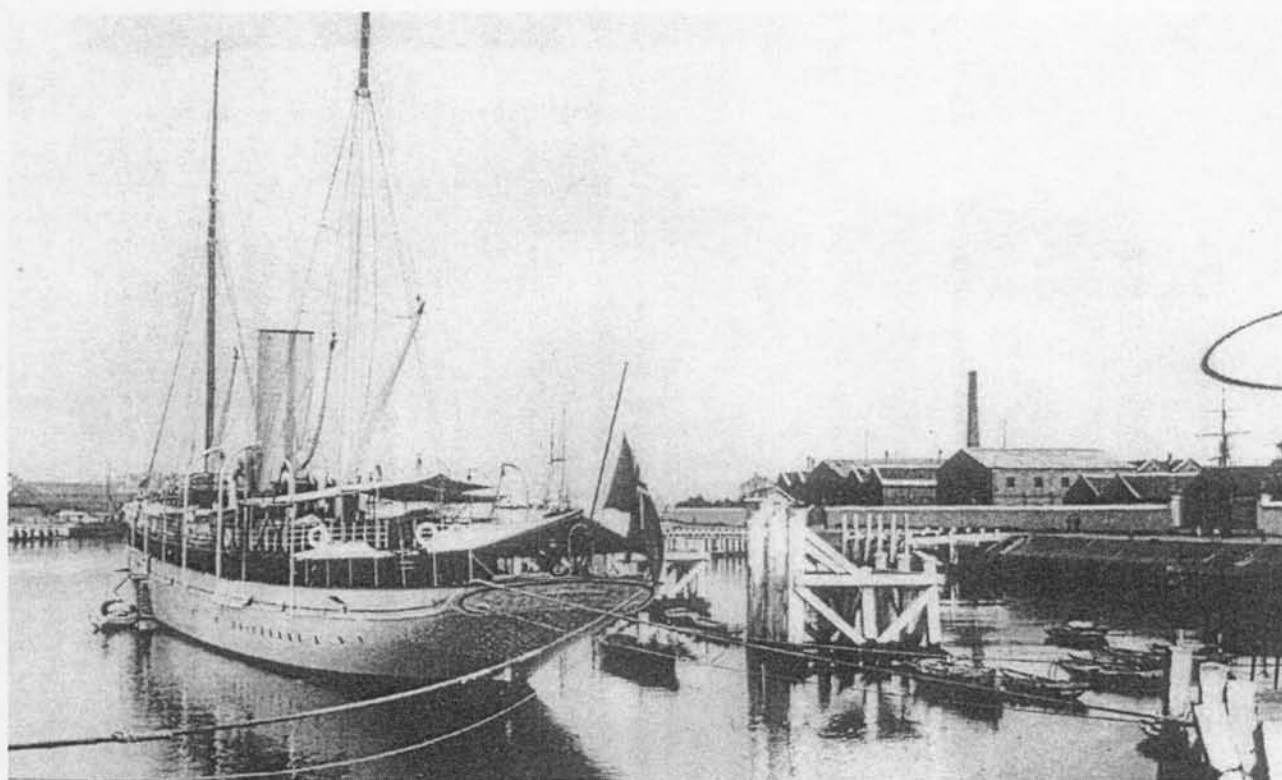

Fig. nr. 124. Haven Oostende, 1900. Zicht op de oosteroever vanaf de Militair sluis (achteraf gesloopt); Rechts de werkhuizen van het Zeewezen met de omheiningsmuur. Op het voorplan het jacht "Alberta" gecharterd door Z. M. Koning Leopold II.

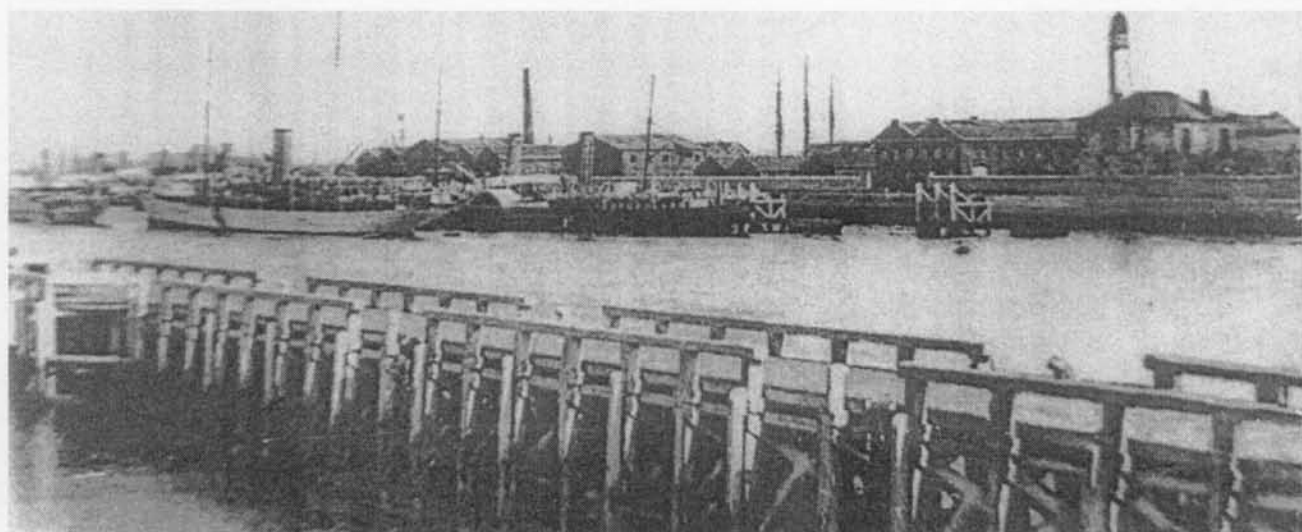

Fig. 125. Haven Oostende omstreeks 1906. Zicht op de oosteroever van de haven. Met globaal zicht op de werkhuizen van het Zeewezen. Uiterst links de paswerkerij en uiterst rechts het kantoorgebouw. Gemeerd aan de dukdalven van de oosteroever de paddelpakketboot "La Flandre". Gemeerd in de havengeul, het jacht "Alberta".

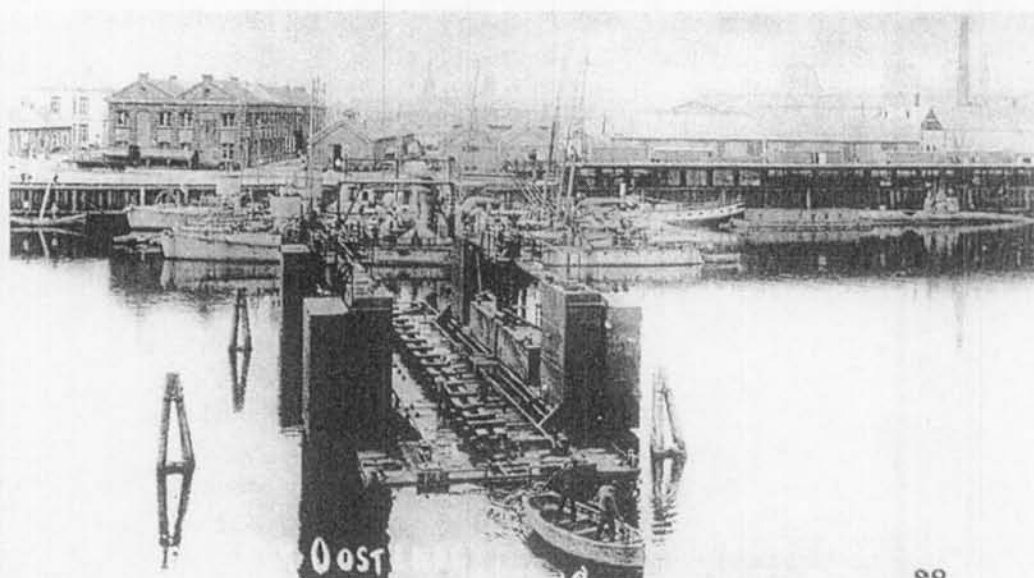

Fig. nr. 126. Haven Oostende, 1915 (1916). Zeewezendok. De achtergrond wordt gevormd door de werkhuizen van het Zeewezen, uitgebreid met nieuwbouw werkketen gebouwd door de "Marine Bauwerft" van de Kriegsmarine. Gemeerd in het dok een Duits drijvend droogdok. De kaaimuur waaraan de Duitse duikboten en torpedoboten gemeerd liggen, was gebouwd door de Kriegsmarine.

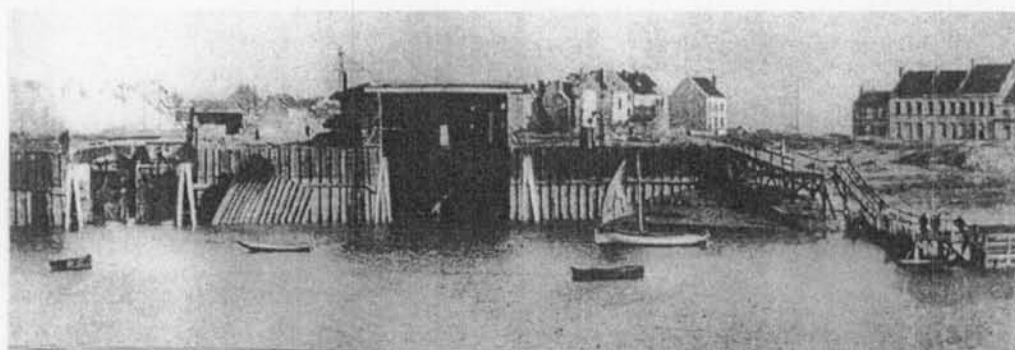

Fig. nr. 127. Haven Oostende. Foto genomen kort na het einde van W.O.I van het Zeewezendok met de twee Duitse gegraven droogdokken op de oostelijke oever. Rechts de verbunkerde en links het normaal droogdok.

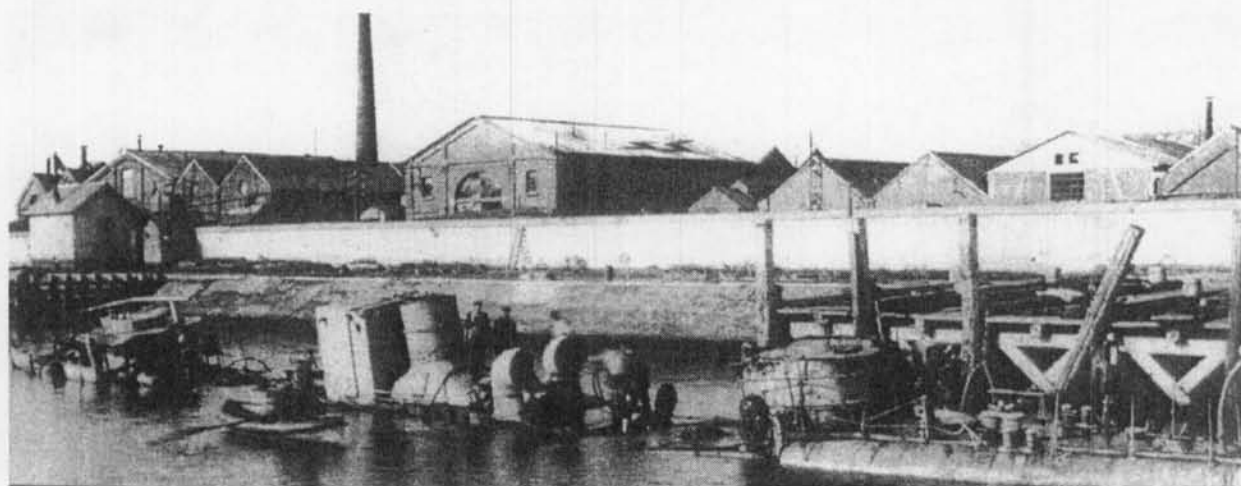

Fig. nr. 128. Haven Oostende, 1917. Een Duitse torpedoboot afgezonken op het kalfaatrooster van de werkhuizen van het Zeewezen in de havengeul. Links de smidse en paswerkerij.

Fig. nr. 129. Haven Oostende, omstreeks 1929. Midden, de werkhuisen van de Scheepsbouwdienst van het Zeewezen. Rechts de bevoorradingsposten voor de pakketboten van de Oostende-Doverlijn op de oosteroever. Het Zeewezendok is reeds gedeeltelijk uitgebreid (de oostelijke betonnen kaaimuur is reeds gebouwd). Bemerkt dat de oude Vuurtorenwijk nog niet volledig gesloopt is.

Fig. nr. 130. Haven Oostende, omstreeks 1936. Midden de werkhuisen van het Zeewezen. Op de voorgrond de toen nieuwe vismijn. Bemerkt aan de Pakketbotenkaai de toen nieuwe (eerste) dieselpakketboot m.s. "Prince Baudouin". Aan de kaai van de Scheepsbouwdienst een stoomturbinepakketboot van de "Prins"-klasse.

...IK WEET NOG HOE HET WAS...(1)

door Roger TIMMERMANS

Met bovenstaande titel refereer ik aan een bekend chanson indertijd gezongen door de talentrijke en populaire cabaretier Wim Sonneveld.

Die tekst schoot mij te binnen na het lezen van het interessante artikel "Caddy-Tailors in de Kapellestraat" door Michel Capon. Daarin heeft hij het over de huizen genummerd 50 en 52 in de Kapellestraat (De Plate, januari, p. 2008 - 12/16). Onwillekeurig moest ik terugdenken aan mijn kinderjaren toen we het pand Kapellestraat 50 bewoonden.

"Het zegt u waarschijnlijk niets
Maar het is waar ik geboren ben" (1)

Enkele jaren na de Eerste Wereldoorlog begonnen mijn ouders er een schoenenhandel. Het was een heel gewoon pand, enigszins beperkt in oppervlakte maar wel met voldoende ruimte in de hoogte. Het huis bestond uit een woonkamer, de winkel en drie verdiepingen; (Afb. 1). Mijn zuster en ik zijn er, op de bovenverdieping, met behulp van een vroedvrouw ter wereld gekomen. Ik vermoed dat alleen in probleemgevallen de huisdokter bijgeroepen werd. Enkele jaren later verhuisden we naar de Adolf Buylstraat.

Na ons, en nog gedurende de Tweede Wereldoorlog, werd ditzelfde huis bewoond door mijn oom en tante, B. Laureins, en hun drie kinderen (twee zonen en een dochter). Daar we een goede familieband hadden, kwam ik er toen ook nog dikwijls over de vloer. Trouwens mijn twee neven en ik waren speelkameraden die het goed met elkaar konden vinden.

"Ik was een kind, hoe kon ik weten
Dat dat voorgoed voorbij zou gaan" (1)

OORLOG

Mei 1940. Luchtbombardementen richtten enorme schade aan in Oostende. Ook de Kapellestraat kreeg het hard te verduren. Bijzonderlijk voor de strook tussen de St.-Paulusstraat en de Witte Nonnenstraat werd het een ware ramp.

In dit straatgedeelte bleven, aan de kant van de pare nummers, slechts drie huizen overeind. Nl. het nr. 52, hoek Sint-Paulusstraat, herenkledij "Caddy", het nr. 50, schoenhandel B. Laureins (mijn oom), en het nr. 48, textielzaak "Noma". Hier een kleine correctie bij het artikel van Michel Capon. De textielzaak "Aux Variétés" werd op het nr. 48 uitgebaat in de dertiger jaren, dus vóór de oorlog. In 1940 was de textielzaak "Noma" er gevestigd. (afb. 2). De overige huizen, tot aan de Witte Nonnenstraat, waren vernield of zo zwaar beschadigd dat ze, om veiligheidsredenen, dienden gesloopt te worden. Aan de overzijde van de straat, kant met de onpare nummers, was het niet beter. Hier bleven slechts een viertal huizen staan, nl. het huis nr. 63, dat hoek vormde met de Sint-Paulusstraat, betrokken door de familie Kalter, een textielzaak. Daarnaast de fel gehavende handelszaak "Grands Magasins A l'Innovation" op het nr. 61. En verder, in het volgende huizenblok, voorbij de Ooststraat, het nr. 31 boekhandel ABC, uitgebaat door André Boussy-Cattoire en het nr. 33. Beide huizen waren ook beschadigd, maar werden hersteld, en staan er nu nog als vooroorlogse getuigen die de vernieling overleefd hebben (Afb. 3).

De oorspronkelijke huizenrij zoals ze er uitzag in 1917, en bleef bestaan tot mei 1942.

Nr. 52: hoek Sint-Paulusstraat

Nr. 50: mijn geboortehuis

Nr. 48 – 46 – 44 – enz.

Wat overbleef van bovenstaande huizenrij na de luchtbombardementen.

Uiterst rechts nr. 52: hoek Sint-Paulusstraat: herenkleding "Caddy".

Nr. 50: Schoenenhandel B. Laureins – nr. 48 textielzaak "Noma"

Twee panden bleven verweesd achter tussen het puin.
Rechts nr. 31 Boekhandel ABC en links nr. 33

Zicht op de vernielde Kapellestraat , tussen Ooststraat en Sint-Paulusstraat.
Centraal achteraan: de "Peperbusse"

NA 1945

Het pand nr. 50 was na de oorlog nog slechts een kort leven beschoren. Hierover vernam je reeds meer in bovengenoemd artikel, p. 2008-13. "Veranderingswerken". De nummers 50 en 52 werden gesloopt en vormden samen een nieuwe en grotere kledingzaak "Caddy".

Hierdoor was ook mijn geboortehuis uit het straatbeeld verdwenen. Een nostalgische Wim Sonneveld besluit met de volgende, hier ook toepasselijke woorden:

....., het is voorbij
Dit is al wat er bleef voor mij
Een aspect en herinneringen" (1)

NOTA

Van de hele huizenrij (Afb. 1) tussen de Sint-Paulusstraat en de Witte Nonnenstraat, is het nr. 48 het enige vooroorlogse, tot nu toe, bewaarde pand.

BRON

(1) Tekst uit het chanson "Het Dorp" door Wim Sonneveld.

ILLUSTRATIES

- Afb. 1 - Foto Drüppel 294 W'Hafen.
- Afb. 2 - Fotograaf onbekend.
- Afb. 3 - Fotograaf onbekend.
- Afb. 4 - Uitgave: De Meester Oostende.

De lotgevallen van een Oostendse "refugee" in Groot-Brittannië tijdens W.O.I

door Roger Jansoone

't Jaar 1918 : terug van weggeweest

Nieuwjaar 1918 verloopt in Glasgow nogal woelig omdat de overgang van oud naar nieuw valt te midden van de zoveelste staking, uitgebroken op 27 december 1917 en aanslepend tot 9 februari 1918, tot grote woede van enerzijds de Britse arbeiders en van anderzijds de werkgevers en de Britse regering, die het been stijf houden. Het komt aldus niet tot een akkoord en op 10 februari gaat iedereen weer aan de slag, aan precies dezelfde werkvoorwaarden ("aan de gewone prijs van vroeger"). Op de scheepswerven blijft de stemming lusteloos en gespannen, en Joseph Noote krijgt allengs schoon genoeg van dit werkmidden. En hij begint uit te zien naar ander werk.

Tijdens die staking moet Jan Borrey op 8 januari een heelkundige bewerking ondergaan. Hij blijft tot 31 januari in het hospitaal, waarna hij nog 14 dagen herstelverlof krijgt. Het gezin Borrey krijgt nog en andere tegenslag te verwerken wanneer de zoon Gustaaf op 13 mei wordt binnengeropen in het Belgisch leger. In dat vijfde oorlogsjaar heerst er nergens nog veel animo om een soldatenplunje aan te trekken, maar de arm van het Belgisch leger reikt tot in het verre Schotland en verzet hiertegen is nutteloos. Gelet op zijn leeftijd verwacht Joseph zelf zich niet meer aan een militair oproepingsbevel.

Op 14 augustus dient hij zijn ontslag in op de scheepswerf. Vanwege een bouwondernemer in Bristol heeft hij een werkaanbieding ontvangen, waarop hij wenst in te gaan, samen met een andere Belg, Jos Voet, die er in Glasgow eveneens de brui aan gegeven heeft. Op 24 augustus nemen zij de nachttrein naar Bristol, waar zij de volgende morgen om 6 u. arriveren. Het is een zondag en bijgevolg kunnen zij niets uitrichten, tenzij "wat rondlopen". Op maandagmorgen gaan zij zich eerst aanmelden bij de politie voor formele registratie en vervolgens op het "Labour office", het plaatselijk arbeidsbureau. Zij worden tewerkgesteld op een reusachtige bouwwerf waarop een grote zinkfabriek in aanbouw is evenals "een fabriek voor vergifte gaze te maken" (een fabriek voor gifgas). De metsers zijn mannen doch de "dienders" blijken vrijwel allemaal vrouwen te zijn omdat in dat vijfde oorlogsjaar alle nog "weerbare" mannen onder de wapens zijn geroepen. Nu zij weg zijn uit de ruwe en keiharde mannenmaatschappij van de scheepswerven beginnen de beide Belgen pas goed te merken in welke mate de vrouw alomtegenwoordig geworden is in bijna alle sectoren van de Britse industrie.

Zij vinden onderdak in Avonmouth, een dorpje in de buurt van Bristol, in een logement waar ook nog andere Belgen verblijven, de meesten zijn Walen. Op de werf werken er trouwens opvallend veel Walen en de werkleider is een Belg, afkomstig uit Luik. Het logement is eigenlijk slechts een barak en een echt bed is er niet, enkel een strozak tussen vier planken ("planken voor doodkisten van te maaken, nu 't is oorlog, niet aan te doen"). Gereedschap moet iedere metser maar zelf aankopen, en dat kost hem al onmiddellijk 37 shillings ("dat was nog de helft van mijn gereedschap niet voor zooveel geld"). Het werk is bijzonder zwaar en vermoeiend, vooral wanneer je niet echt van de stiel bent ("gij kunt wel peisen dat ik moei was 's avonds").

Maar op 18 oktober 1918 is er dan toch het al zo lang verhoopte en verwachte nieuws: de bevrijding van Oostende ! In de krant leest Joseph "dat onze beminde zeestad Oostende ontnomen was van den Duitsman en dat onze Belgiesche soldaaten in den stad Oostende zijn aangekomen den 17 October". En hij noteert in zijn dagboek : "Na lijden komt verblijde, maar 't is slechter voor degene die 4 jaar onder 't juk der barbaren gedompeld zijn geweest". De daaropvolgende dag stuurt hij een aangetekende brief naar Oostende, naar het adres waar hij met zijn gezin verbleef tot zijn vlucht uit

Oostende. Daar hij niet zeker is dat zijn vrouw daar nog verblijft, stuurt hij insgelijks een aangetekende brief naar "Mijnheer Sorel die met den zuster van mijn vrouw getrouwd is".

Van enige repatriëring naar België is er echter vooralsnog geen sprake, wel integendeel. De Britten gaan gewoon verder met hun bouwprogramma, en al de Belgen blijven ingeschakeld alsof er niets aan de hand is. Wat eigenlijk vanuit Brits standpunt nogal begrijpelijk is vermits, zolang de Britse mankracht nog grotendeels onder de wapens is, vanwege de "refugees" nog enige hulp en bijstand verwacht wordt in de zeer moeilijke tijd die Groot-Brittannië doormaakt. Op 4 november worden Joseph samen met enkele andere Belgen op transport gesteld naar Cardiff (Wales) aan de overkant van de Severn, en aldaar aangekomen moeten zij overstappen in een trein die hen verder voert in het binnenland van Wales. De dorpjes dragen er onmogelijke en onuitsprekelijke namen. Zij komen er terecht in een afgelegen dorp waar zich een cokesfabriek bevindt. Sommige ovens zijn gebarsten en moeten gesloopt worden. Het werk is vuil en lastig en van de aanvankelijke vreugde bij de bevrijding van Oostende, is er nu niet veel meer overgebleven.

Doch op 8 november is er plots om halfzeven 's avonds overal groot rumoer en geloei van sirenes. "Wij meenden dat er een ongeluk gebeurd was maar zij zeiden War is over!". De oorlog was dan toch uiteindelijk voorbij! Het is inderdaad zo, dat die dag het bericht zich verspreidt dat de daaropvolgende dag, 9 november, de Duitse keizer aftreedt en vertrekt in ballingschap naar Nederland. Maar er is nog ander goed nieuws: diezelfde dag ontvangt Joseph een brief van zijn vrouw met daarbij een foto van vrouw en kinderen en zijn moeder, "'t was juist gelijk ik aan den grond genageld was". Onmiddellijk doet hij navraag "als ik geene geld kond opsturen naar Oostende" maar "'t was geen avance, moest nog wat geduld hebben". Terstond stuurt hij zelf ook een brief naar Oostende "met mijn portret erin".

Op 11 november is er nog grotere beroering: de wapenstilstand op het westelijk front, waarover vier dagen werd onderhandeld in Compiègne, gaat in vanaf 11 u. Het geduld van de Belgen wordt nu wel heel erg op de proef gesteld, want vanzelfsprekend wil iedereen nu zo vlug mogelijk terug naar huis ("Die dag was het 1480 dagen dat ik mijn familie niet meer gezien heb. 't Is te hopen dat men nu gauw naar Oostende zullen mogen optrekken").

Op 15 november ontvangt Joseph nogmaals een brief uit Oostende doch "volgens ik zien hebben zij nog geene brief van mij ontvangen". Kort daarna, op 26 november, wordt hij geveld door de griep ("de influwance", influenza, misschien de Spaanse griep die dan overal toeslaat?). Op 27 december zegt hij zijn werk op "uit oorzaak van slecht weder, wij konden het niet meer volhouden". En op oudejaarsavond, 31 december 1918, neemt hij de nachttrein naar Londen, waar hij de volgende dag arriveert om 13 u. Op Nieuwjaardag is het centraal kantoor van het "Refugees Committee" gelukkig niet gesloten maar "waar wij verwachten waren voor terecht naar Oostende op te komen, maar mis, wij konden nog niet weg". Aldus ziet hij zich ertoe verplicht te logeren in het "Refugees Camp" in Earls Court, en dat voorlopig verblijf sleept aan gedurende 27 lange dagen. Meteen is het voor hem ook een eerste kennismaking met het nijpend voedselgebrek, vooral in de Britse steden: de lunch omvat er enkel nog "1 patat en een teerling vleesch", en 's morgens en 's avonds moet men zich tevreden stellen met een sneetje brood "en daarmee afgeloopen". Bovendien worden de "refugees" allen geplaagd door diarree ("hebben wij met rond de 500 personen met den schieterij gelegen, 't was een schoon werkje voor de nurse"). Maar op 18 januari 1919 komt er eindelijk beweging in de zaak: de Oostendenaars krijgen orders om hun bagage in te pakken. Op 27 januari is het zo ver: in het "Prince Albert Dock" worden zij ingescheept aan boord van een schip met bestemming Antwerpen, H.M.S. "Mantion". Er is immers nog geen rechtstreekse scheepvaartverbinding naar Oostende, tenzij heel sporadisch, maar "men wilde niet meer wachten voor den Oostendsche boot".

Wegens het gevaar voor mijnen verloopt de tocht zeer langzaam en volgens een uitgestippelde reisroute. Ter hoogte van Westkapelle ziet hij Britse mijnenvegers aan het werk, die mijnen doen ontploffen. Op 28 januari te 16 u. gaat het schip voor anker ter hoogte van Hoek van Holland om het hoog tij af te wachten en om vervolgens via een "ontmijnde" route zijn weg voort te zetten naar Vlissingen waar het 's avonds laat voor anker gaat. De volgende morgen wordt de Schelde opgevaren richting Antwerpen, waar het schip 's middags aanmeert. Dit opnieuw betreden van de vaderlandse bodem, op 29 januari 1919, is voor onze Oostendenaars uiteraard een zeer emotionele belevens. In Antwerpen worden zij opgewacht en onthaald door een Belgisch vluchtelingencomité van wie zij "eene verfrissing ontvangen". Vanuit de haven worden zij overgebracht naar een gemeenteschool in de Bredastraat, waar zij kunnen overnachten (" en waar wij allen hebben goed geslapen, 't was 3 dagen dat wij geene oog kunnen toe doen hebben van den koude en den honger"). Reeds de volgende dag blijken zij te kunnen verder reizen. Zij worden vervoerd met al hun bagage naar het station Antwerpen-Zuid. Daar is het eindeloos wachten op de trein naar Brussel, die ten slotte om middernacht vertrekt en drie uur later arriveert in Brussel. In tegenstelling tot in Antwerpen, kan men in Brussel brood kopen en men kan er in het station zelfs een kop koffie bekomen, zeker geen luxe, al is het maar om zich een beetje op te warmen in de ijzige winterkou. En reeds te 5 u. 's morgens zitten zij in een vroege trein naar Oostende, weliswaar "een trein zonder ruiten". Het is een stoptrein, die een halte heeft in ieder station en stationnetje onderweg, zodat zij pas om 2.10 u. 's namiddags ten slotte aankomen in Oostende "versteeven van de koude". Hoe dan ook, op 1 februari 1919 zijn zij eindelijk terug in de stad waarnaar zij meer dan vier jaar intens verlangd hebben !

Joseph Noote had een telegram gezonden naar zijn vrouw om haar vooraf te verwittigen van zijn komst, maar blijkbaar heeft zij niets ontvangen want niemand staat hem op te wachten in het station van Oostende. Hij gaat dan maar naar het huis, Nieuwpoort steenweg 18, het nieuw adres van vrouw en kinderen, nadat zij de vorige woonst in de Wezenhuisstraat hadden verlaten. Wanneer hij aanbelt, is het zijn dochter die de deur opent "maar ik kende haar niet meer, stond geheel verstomt, konde niet spreken".

Hiermee eindigt dit oorlogsdagboek : "Zoodus dat was 1562 dagen dat ik van mijn vrouw gescheiden geweest hebt geweest. Alles is wel en alles is vergeten. Gesloten op den 2 Februari 1919". Ondertekend "Jos Noote". Wel volgt er hierna nog, enkele maanden later, een postscriptum : " Angela Deraedt met haar twee kinderen is weggelopen 14 December 't jaar 1919". Tragische ontknoping van een tragische oorlogsepisode uit het leven van een eenvoudige arbeider

(wordt vervolgd)

Belforten en Oostende.

door Simon IPPEL

Vooreerst: ontstaan van het woord BELFORT.

Oorspronkelijk zou men het als woord "Berg-fritha" moeten neerschrijven en vandaar uit zijn er twee mogelijkheden. "Frithu" is het stamwoord voor vrede en "berg" is zowel verwant aan burg (versterking) als aan barg (korenschuur). Als schuur heeft het woord lang stand gehouden, zodat er enige verwarring is ontstaan met versterking.

Vanuit haar oervorm kwam het in het Frankisch terecht en vandaar in het Romaans en het Middellatijns. Daar nam het de vorm aan van "Bergfredus" waarna de Franse naam ontstond van "berfroi" dat reeds in de 13e eeuw voorkomt.

In Vlaanderen maakte men er "beelfroet" en "belfroit" van, deze twee woorden kan men vinden in oude handschriften, maar het woord is veel later gekomen dan het gebouw.

Als we echter teruggaan naar de oudheid, zien we dat bij de verovering van Jeruzalem (door de kruisvaarders) deze gebruik maakten van een soort gevechtstoren die ze (toen in 1220) "belfragio" noemden. Louter militair gezien gaf men aan de hoektorens van de stedelijke omwalling ook de naam "belfroid". Wat duidelijk op het woord versterking terug slaat.

In vele steden van Vlaanderen, Henegouwen en Artesië treft men belforten aan. Men komt er geen tegen waar de kerkvorst voor het welzijn van zijn burgers instond.

Na het Beleg van Oostende moesten de nieuwe inwoners aan verschillende voorwaarden voldoen o.a. het katholiek geloof praktiseren. Dat is waarschijnlijk ook de reden dat men te Oostende geen belfort heeft opgericht. Een feit staat vast nl. dat de kerktoren van de bijzonderste kerk steeds de hoogste toren moest hebben in een stad of gemeente. Na het verplaatsen van het schepenhuis naar de plaats waar nu het Feest- en Cultuurpaleis staat, is er toen een toren gebouwd. Deze toren is verschillende malen, hetzij vernield door beschietingen hetzij afgebrand geweest. De laatste maal gebeurde dit tijdens de oorlog 40-45, maar steeds heeft men in de toren een beiaard ondergebracht.

Na een omweg als bewaarder van de "stadsklok" en de "stadsprivilegiën" (14de en 15de eeuw) werd het belfort het symbool van de stedelijke vrijheid en autonomie, om ten slotte in de 16de eeuw alleen nog als decoratief element in het stadsbeeld te dienen. Een belfort zal eveneens ontbreken waar de stad slechts laat in bloei kwam, daar deed de kerktoren dienst als belfort, toch wat het ophangen van de klok(ken) betreft. Meestal waren de belforten in hout opgetrokken en onderhevig aan brand (Brugge 1280). De oudste types van hoektorens in versterkingen zijn de belforten die tevens dienst deden als toegangspoort tot de stad (15de eeuw te Lucheux, Fr). Belforten kunnen ook vrijstaande gebouwen zijn of deel uitmaken van een stadhuis of van stadshallen.

Wat betreft de bezetting van een belfort kan men zeer kort zijn.

- De kelders dienden meestal voor het herbergen van gevangenen en tevens de plaats waar ook de cipiers en eventueel de beul(en) verbleven.(naar alle waarschijnlijkheid ook te Oostende)

- Op het gelijkvloers was meestal de vergaderzaal van de schepenen om later geleidelijk over te gaan naar een plaats in het stadhuis (Sluis, aangebouwd aan de toren). Van dan af diende deze schepenzaal als arsenaal of als wachthuis voor de torenwachters, maar soms ook om de archieven en de onafhankelijkheidsdocumenten te bewaren in een stevige koffer met veel sloten, waarvan iedere schepen één exemplaar in zijn bezit had. (Brugge) .
- Ook de bovenzaal diende meestal als bergplaats voor krijgsmateriaal. Deze wapens dienden om aan de burgers uit te delen bij het "ten wapen" roepen. (In het "Roelandt-lied" spreekt men van "stormt in 't Vlaamse land").
- Hogerop had men de klokkenzaal en het mechanisme van het uurwerk (14de eeuw is het ontstaan van het uurwerk in de toren, eerst met één wijzer, zie Maastricht) en de loge der wachters van dienst. Deze permanente torenwachters werden aangesteld om de stad te vrijwaren van onheil (brand, storm of aankomst van grote belegeringslegers) en zij moesten de bevolking door de "trompen te steken" (op de trompet te blazen) of de banklok te luiden en zo de bevolking te verwittigen.

De banklok kon ook dienst doen als werkklok en/of als uurklok. Meestal kreeg ze dan ook een naam (bv. klokke Roelandt) en was ook het symbool van de vrije burgers van die stede.

- Meestal was de toren afgedekt met een spits met windwijzer. Onze Oostendse beiaardtoren draagt een windwijzer in de vorm van een zeemeermin.

Nu ons Feest- en Cultuurpaleis in private handen is overgaan, zou het kunnen dat één van onze historische sites (beiaard) verdwijnt en tevens de link naar ons zo mooi verleden. Dit zou spijtig zijn. Naar het schijnt (volgens de dagbladen) zou de beiaard alleen ter nazicht en restauratie even verwijderd worden! (Maar zeker zijn we niet!!!). Volgens de Technische Stadsdienst kost het teveel (volgens de aanbesteding).

Zoals men kan zien is er veel verscheidenheid wat betreft het gebruik van de toren. Meestal was het de bouwmeester die in opdracht werkte van de stadhouders die hun wensen kenbaar maakten. Veel belforten werden echter van elkaar gekopieerd (die van Doornik werd overgenomen door Gent, Valenciennes, Kamerijk en nog enkele andere steden). Meestal waren de spitsen zeer eenvoudig, maar minder sobere komt men tegen in Calais, Middelburg en St.-Winnoksbergen. Ze waren gelegen in het midden van de stad, in de buurt van de bijzonderste markt of hallen.

Geraadpleegde werken:

- Rijksarchief Brugge.
- Bibliografie van A. Van de Walle en Battard
- Verschillende regionale tijdschriften.

Wie weet hier meer over?

door **Roland Versluys**.

Onlangs heb ik deze penningen aangekocht op een ruilbeurs.

Voorzijde.

3 X vergroot
Ware grote 22 mm

Volgens de heer Erevoorzitter Omer Vilain werden deze penningen gebruikt, door het bedienend personeel, als betaalmiddel. Waarschijnlijk in een etablissement of een inrichting van vermaak met de naam "America".(in de Van Iseghemlaan, omgeving "Wit Paard").

Keer- of muntzijde.(waarde ?)

Diameter 22 mm
Waarden in bezit: 40-60-75-100
Metaal niet magnetisch.
Penning telkens andere kleur

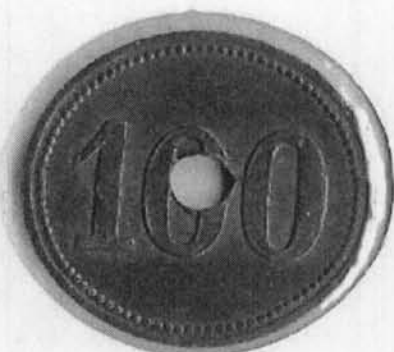
Graag meerinfo:juiste plaats - periode van gebruik - andere zaken die penningen gebruikten.

Eerder heb ik een penning gezien van :”Het Waterhuis Oostende” waarde : 1 ½.

Of nog: was dit een controlesysteem? Of wantrouwen tegenover het bedienend personeel? Kasregisters bestonden nog niet ?Wie weet er meer over?

Graag een E-mail naar Rolandversluys@skynet.be of naar plate.oostende@telenet.be

Jetons AMERICA (vergroot)

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2008

- Elke zaterdag.
- Van 22 december 2007 t/m 06 januari 2008 (gesloten 25 december 2007 en 01 januari 2008).
- Van 02 februari t/m 10 februari (gesloten 05 februari).
- Van 22 maart t/m 06 april (gesloten 25 maart en 01 april).
- Van 01 mei t/m 04 mei.
- Van 14 juni t/m 14 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 25 oktober t/m 02 november (gesloten 28 oktober).
- Van 20 december t/m 04 januari 2009 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari 2009).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
moderuste technologie
met multi-scanner

 **COCK
CAMERA
SERVICE**

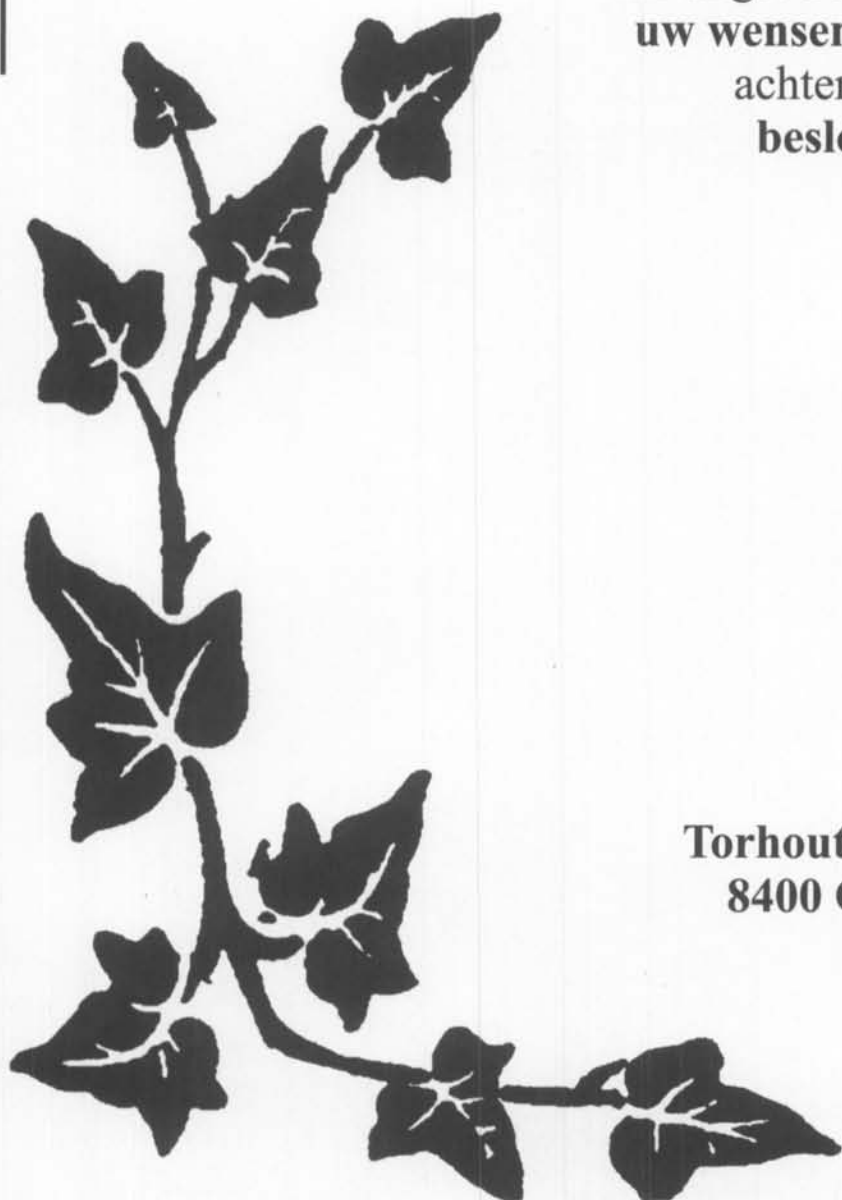
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53